

Viski Károly Múzeum

6300 Kalocsa

Szent István király út 25.

Levelezési cím: 6301 Kalocsa, Pf.: 82.

Tel/Fax: 36-78-462-351

E-mail: viski.karoly@freemail.hu

<http://www.viskikarolymuzeum.hu>

Szakmai beszámoló

a Hagyomány – szellemi kulturális örökség – népies rendezvény. Pillanatképek a mai népművészetről című konferencia pályázatához

Pályázati azonosító: 201108/01427

2017. július 5-7 között a XXI. Duna Menti Folklorfesztivállal egy időben szervezte meg a Viski Károly Múzeum Kalocsa a Hagyomány – szellemi kulturális örökség – népies rendezvény. Pillanatképek a mai népművészetről című konferenciát.

A konferencia elsődleges célja az volt, hogy áttekintse a szellemi kulturális örökség folklór jelenségeinek mai életét, felhasználását és annak formáit.

A szellemi kulturális örökség számba vétele fontos feladata a művelődéspolitikának, művelődéstörténetnek és a néprajznak/folklorisztikának. Magyarországon a szellemi örökség körébe jobbra a hagyományos paraszti élet művészi jellegű eseményei, azok elemei tartoznak. A folklorisztika már régen felfedezte azt, hogy a társadalmilag meghatározott, paraszti közösségek kultúrájának elemei nemcsak érdeklődést váltottak ki a 19. századi felfedezésük óta, hanem a polgári, városi közönség sokféle módon hozzájárult bizonyos elemek és jelenségek fennmaradásához. Ezt a változó dinamikájú kulturális folyamatot 'folklorizmus'-nak nevezi a szakkutatás. A paraszti életmód megváltozásával, a falusi közösségek szétesésével, a turizmus piacteremtő képességének a megnövekedésével mára a néprajzi örökség tárgyi része a múzeumokban lelhető fel, a szellemi örökség pedig változatos átalakulások eredményeként mutatkozik meg. Különösen a falu élete évszázadokon át igen lassan változott, de változott. A modern időkben a társadalmi és kulturális változások egymást követő gyors hullámokban érték el a magyar társadalom egészét, a falut is. A népi-paraszti örökséghez való viszony is rendkívül változatos módon alakult: vannak tájak, ahol a falusi ünnepek szokásai –különösen a vallási élethez kapcsolódóak – lényegében még élők. Másutt – a népi kultúra elemeinek áruvá válása miatt – például a népszokások egyes elemei konzerválódnak, hogy látogatók számára bemutathatóvá válhassanak. A hagyomány népi és nemzeti vonásainak bemutatására az utóbbi évtizedekben a 'fesztivál', a 'reprezentáció' jelleg vált csaknem általánossá (pl. betlehemes találkozók). Nemcsak a jól ismert népdal- és néptánc bemutatókra utalunk itt, hanem a falunapok eseményeire, vagy mindazokra a rendezvényekre, amelyek keretében 'eredeti' vagy annak tartott, de stilizált formában elevenítik fel az egykori népelet ünnepeit, szokásait (pl. hímzések, öltözékek újbóli divatba hozása). Olyan közösségekről is tudunk, amelyek saját maguk, tudatosan hozták vissza a gyakorlatba egykori szokásaik némely elemét. Máskor a helyi hagyománytól függetlenül kerül az önreprezentáció szolgálatába valamilyen réginek és etnikailag jellemzőnek tartott elem (kopjafa).

A konferencia 20 meghívott résztvevője közül 16-an tartottak előadást az alábbi program szerint:

2017. július 5. Viski Károly Múzeum Kalocsa

10 ⁰⁰ -12 ⁰⁰	Érkezés, regisztráció, szállás elfoglalása
12 ⁰⁰ -13 ⁰⁰	Ebéd
13 ⁰⁰ -13 ³⁰	Köszöntők DR. BÁLINT JÓZSEF polgármester ROMSICS IMRE múzeumigazgató

TRADÍCIÓ ÉS ÖRÖKSÉG

Levezető elnök: ROMSICS IMRE múzeumigazgató

13 ³⁰ -14 ³⁰	VEREBÉLYI KINCSÓ Dsc.professzor <i>A folklorizmus öröksége</i>
14 ³⁰ -14 ⁴⁵	Szünet
14 ⁴⁵ -15 ⁴⁵	CSONKA-TAKÁCS ESZTER Phd. igazgató, Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága <i>Szellemi kulturális örökség a közösségi identitás tükrében</i>
16 ⁰⁰	Fogadás a Városházán
17 ⁰⁰	Menettánc
18 ³⁰	Vacsora
19 ³⁰	A XXI. Duna menti Folklórfesztivál nyitó gálája

2017. július 6. Viski Károly Múzeum Kalocsa

A HAGYOMÁNYOS ELEM A MÁBAN

Levezető elnök: LISZKA JÓZSEF Dr. hab., Phd., PhD.

9 ⁰⁰ -10 ⁰⁰	TÓTH PIROSKA ANNA doktorandusz, Cédrus Alapítvány, Solymár <i>Tiszta forrás, hagyomány, archaikus magyar kultúra... „Laikus” vita az autentikusság körül</i> KESZEG VILMOS Dsc, professzor, Babes-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár <i>Folklór, média, médiafolklór</i>
10 ⁰⁰ -10 ³⁰	Szünet

RÉGI VAGY ÚJ HAGYOMÁNY

Levezető elnök: LIMBACHER GÁBOR Phd., múzeumigazgató

10 ³⁰ -12 ⁰⁰	LISZKA JÓZSEF Dr. hab., Phd., PhD. rektorhelyettes, igazgató, Selye János Egyetem és FKI Etnológiai Központ <i>Revitalizáció és/vagy kitalált hagyomány? Szokások és ünnepek a délnyugatszlovákiai magyarok körében a 21. század elején</i> L. JUHÁSZ ILONA Mgr., Phd. tudományos munkatárs, Fórum Kisebbségkutató Intézet – Etnológiai Központ, Komárom <i>Egy vallásokat átfogó vallási fenomén. A kopjafa-kultusz a szlovákiai magyarok kultúrájában</i>
------------------------------------	--

PÁKAY VIKTÓRIA doktorandusz, Szabadtéri Néprajzi Múzeum – GESZTI ZSÓFIA
Betlehemes találkozók – hagyomány és hagyományörzés
12⁰⁰-13⁰⁰ Ebéd

ÁTÖRÖKÍTHETŐ-E A NÉPVISELET

Levezető elnök: KESZEG VILMOS Dsc.

13⁰⁰-14³⁰ LIMBACHER GÁBOR Phd. múzeumigazgató, Kubinyi Ferenc Múzeum
Népviselet megjelenése a Kubinyi Ferenc Múzeum hagyomány témájú rendezvényein

TÖTSZEGI TEKLA Phd. igazgatóhelyettes, Erdélyi Néprajzi Múzeum, Kolozsvár
A népművészeti hagyomány hasznosításának kortárs kontextusai: a tradicionális román női parasztingek példája

LENGYEL ÁGNES Phd. múzeumigazgató, Magyar Nemzeti Múzeum Palóc Múzeuma
Kék bársony, zöld brokát – viseleti szokások Nógrádban
14³⁰-15⁰⁰ Szünet

A FELÜLRŐL CSEPEGTETETT HAGYOMÁNY

Levezető elnök: VEREBÉLYI KINCŐ Dsc. professzor

15⁰⁰-16³⁰ ROMSICS IMRE múzeumigazgató, Viski Károly Múzeum Kalocsa
Kulturális örökség – települési értéktár – közösségi akarát

SMID BERNADETT Phd. adjunktus, ELTE BTK Néprajzi Intézet, Folklore Tanszék
A kenyérszakajtó kendőtől a díszpárnáig. A hímzés tanítása mint szociális program a 20. században, egy beregi településen

PAPP ÁRPÁD Phd. gyűjteménykezelő, Szabadkai Városi Múzeum
Schlussverkauf – a népi/nemzeti identitás elemei a vásárosok pultjain (külön tekintettel azok hiányára a közgondolkodásban) – a vajdasági példák
16³⁰-17⁰⁰ Szünet

ZENEI ÖRÖKSÉG

Levezető elnök: LISZKA JÓZSEF Dr. hab., Phd., PhD.

17⁰⁰-18³⁰ EITLER ÁGNES egyetemi hallgató, ELTE BTK Néprajz Tanszék
A kónyi verbunk. Egy táncos szokás változása

SZABÓ ZOLTÁN intézményvezető, Hagyományok Háza Magyar Népi Iparművészeti Múzeum
A dudazene a 21. században a Kárpát-medencében

FEHÉR ANIKÓ Dla. tudományos munkatárs, MMA MMKI
„Hej de jönnék újra, édes...” A világzene története Magyarországon
18³⁰-18⁴⁵ Zárszó

19⁰⁰ Vacsora (Viski Károly Múzeum)

20³⁰ A Csík zenekar koncertje

2017. július 7. Viski Károly Múzeum Kalocsa

9 ⁰⁰ -11 ⁰⁰	Múzeumlátogatások Viski Károly Múzeum Nicolas Schöffler Gyűjtemény Vinczellér Imre festőművész állandó kiállítása Porcelán Manufaktúra
11 ⁰⁰ -12 ⁰⁰ 12 ⁰⁰	Városnézés Ebéd, hazautazás

Az előadások kisebb részben elméleti kérdéseket tárgyaltak, nagyobb részben esettanulmányokon keresztül értékelték, jellemezték a mai kor hagyományörző törekvéseit, a hagyományalkotás klasszikus időszakának utóéletét.

A konferencia zárásakor megfogalmazódott összegzőképpen, hogy a ma kutatóinak el kellene engedni azokat a hagyományos elemeket, amelyeknek már nincs megfelelő kerete és fogadtatása napjainkban. Ezzel szemben fel kell karolni azokat a hagyományos elemeket, amelyek a ma emberének is hasznosíthatók, akár kulturális, akár gazdasági értelemben.

A konferencia helyszíne a Viski Károly Múzeum Közművelődési terme volt. A résztvevőket a Pilvax Hotelben szállásoltuk el. A konferencia napok résztvevőinek étkezését a Wellness Hotel Kalocsában rendeltük meg.

A résztvevők egy-egy könyvcsomagot kaptak ajándékba a Kalocsai Múzeumbarátok Köre kiadványaiból:

Bárth János: *Kétvízközi népismeret*

Fehér Zoltán: *Bátya települése és népi építésze*

Lantos Andrea: *Középkori templom és temető Homokmégy-Szentegyházparton*

Romsics Imre: *A kalocsai sárköz települései a XI-XVII. században*

Schön Mária-Müller János: *Vadalmafácska – Hajós német népdalkincse*

Romsics Imre – Katus Gabriella – Romsics Imréné: *Szent Istvántól Szent Ivánig – módszertani füzet múzeumpedagógiai programokhoz*

Ásványtári memóriakártya

Két csomag képes levelezőlap Romsics Imre *Kalocsa Anno...* című könyvének képeiből

Romsics Imre: *Kalocsai kiskocsmában (Vasárnap este a bálban)* című CD

A konferencián elhangzott előadások szövegét a Viski Károly Múzeum Adattárában helyeztük el. A következő évre tervezzük, hogy a szövegeket könyvben jelentetjük meg.

Kalocsa, 2017. szeptember 25.

Romsics Imre
múzeumigazgató